

Prohlášení Rady veřejných výzkumných institucí aplikovaného výzkumu k současnému systému financování institucionální podpory na výzkum a ke krácení rozpočtu veřejných výzkumných institucí aplikovaného výzkumu.

Rada veřejných výzkumných institucí aplikovaného výzkumu (RAV), která sdružuje resortní a regionální veřejné výzkumné instituce, se shodla na názoru, že v současném systému financování výzkumu podle výsledků VaV a mechanismech rozdělování institucionální podpory na výzkum je řada zásadních nedostatků, které destabilizují významnou část vědecko-výzkumné základny aplikovaného výzkumu.

Při vědomí ekonomické recese a potřebami státu alokovat rozpočtové finanční prostředky s maximální efektivitou RAV konstatuje, že přesuny v rozpočtu mezi jednotlivými kapitoly, ze kterých se výzkum financuje (podle usnesení Vlády ČR č. 838 ze dne 29.6.2009), způsobily ohrožení fungování či přímo existence většiny pracovišť resortního aplikovaného výzkumu. Koncepce reformy hodnocení a financování výzkumu totiž podporuje buď základní výzkum nebo aplikovaný výzkum v jeho omezeném pojetí průmyslového výzkumu. Při reformě se zcela vytratil akcent podpory aplikovaného výzkumu, jehož uživatelem je stát, jeho organizační složky a malé a střední podniky, jejichž rozvoj a směřování je na podporu výzkumu ze strany státu závislé. Přitom právě stát musí zajišťovat celou řadu oblastí, k jejichž udržitelnému rozvoji je výzkum nezbytný (školství, životní prostředí, zemědělství, doprava, sociologie, bezpečnost práce apod.).

Při celkové výši finančních prostředků určených na výzkum, která respektuje současné možnosti státu, návrh výdajů státního rozpočtu připravený Radou pro výzkum a vývoj (RVV) destabilizuje aplikovaný výzkum obdobně, jak ve svém prohlášení uvádí Akademický senát Akademie věd ČR o destabilizaci základního výzkumu. Systém rozdělování institucionálních prostředků podle návrhu RVV nezohledňuje požadavky vyplývající z „Reformy výzkumu“, tj., aby prostředky investované do výzkumu, vývoje a inovací přinášely konkrétní ekonomické a jiné společenské přínosy z jejich realizace.

Převážná většina veřejných výzkumných institucí aplikovaného výzkumu z důvodu svého oborového zaměření nemůže využít zdrojů účelových prostředků, které se navyšují pro podporu průmyslového výzkumu. Pro většinu veřejných výzkumných institucí aplikovaného výzkumu se vedle redukce institucionálních prostředků na roky 2010 a 2011, snižuje také dostupnost ke zdrojům účelových prostředků, které jsou oproti předchozímu období významně kráceny. Celkový propad prostředků na výzkum ve veřejných výzkumných institucích aplikovaného výzkumu je pro rok 2010 obdobný, jako u většiny veřejných výzkumných institucí AV ČR. V některých veřejných výzkumných institucích aplikovaného výzkumu je nutno již pro příští rok omezit počet pracovníků ve výzkumu, a to v některých případech až o několik desítek procent. Kdyby takový trend, jak předpokládá výhled RVV pokračoval v dalších letech, k čemuž reforma vede, je ohrožena existence a poslání institucí aplikovaného výzkumu, a to i těch, které dosahují nadprůměrných výsledků i podle současné, pro tento typ výzkumu nevyhovující metodiky hodnocení výsledků výzkumu.

Zásadní problémy současné praxe a v záměru RVV na další období systému rozdělování institucionální podpory mezi poskytovatele, potažmo mezi instituce jsou: (1) snižující se výše institucionálního financování výzkumu s přímým dopadem na instituce aplikovaného výzkumu; (2) skutečnost, že bodové hodnocení výsledků výzkumu podle „Metodiky hodnocení výsledků výzkumu a vývoje v roce 2009“ je pro rozdělování institucionální podpory nepoužitelné, neboť nebere odpovídajícím způsobem v potaz výsledky výzkumu pro potřeby širokého spektra uživatelů, jejichž podpora je v zájmu státu – cílem takového výzkumu nejsou primárně články v impaktovaných časopisech ani patenty, nýbrž zavádění nových řešení do praxe; (3) nerovné podmínky pro různé typy výzkumných organizací v ČR pro dosažení účelových prostředků – průmyslový výzkum má jasnou prioritu na úkor ostatního výzkumu, reformou některým resortům zůstaly prostředky na výzkum zachovány, jiným ne.

Současná jednotná metodika hodnocení výsledků výzkumu pro základní a aplikovaný výzkum, která je využívána pro přerozdělování institucionálních prostředků mezi různými institucemi různých vědních oborů, institucí s různým zaměřením a různým posláním nemůže být základním kamenem pro přerozdělování institucionálních prostředků. Nepředvídatelné dopady zaváděného systému rozdělování institucionální podpory podle bodového hodnocení výsledků mají nepříznivé dopady i na výzkumné instituce aplikovaného výzkumu. Řešení problému nemůže pokračovat pouze dalším „vylepšováním“ metodiky hodnocení výsledků. Systém rozdělování institucionální podpory, jehož uplatňování bylo zahájeno v roce 2009 na rozpočty na výzkum v roce 2010 a v letech dalších je třeba zásadním způsobem změnit.

Členové Rady veřejných výzkumných institucí aplikovaného výzkumu jsou připraveni předat konkrétní návrhy na řešení systému financování institucionální podpory na výzkum, včetně námětů jak modifikovat současný systém hodnocení výsledků výzkumu, aby byl motivační pro plnění cílů Reformy výzkumu a nevedl k destabilizaci vědecko-výzkumné základny.

Rada veřejných výzkumných institucí aplikovaného výzkumu žádá předsedu vlády a RVV, aby se zasadil o změnu systému rozdělování institucionální podpory podle současné metodiky hodnocení výsledků tak, aby nový systém mohl být uplatňován pro rozdělování institucionální podpory pro rozpočet na rok 2011 a roky další a bylo zabráněno destabilizaci vědecko-výzkumné základny.

Dále RAV žádá, aby její zástupci byli přizváni na jednání s RVV k řešení problému a připojují se k požadavku Akademického senátu AV ČR k obměně personálního složení RVV a požadují, aby v tomto orgánu měli své zástupce. Signatáři tohoto prohlášení se obrátí na své zřizovatele s žádostí o podporu svých požadavků a budou informovat veřejnost, zejména uživatele výsledků výzkumu a politické reprezentace o současných problémech, potřebě změn v systému financování výzkumu a o potřebě zachování veřejné podpory výzkumu v ČR.

V Praze dne 8. září 2009

za Radu veřejných výzkumných institucí aplikovaného výzkumu

doc. Ing. Karel Pospíšil, Ph.D.
předseda RAV